

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИИ

2012 сыл
Олунньу
22 күнэ
Сэрэдэ № 23-24
(10616)

1935 сыл алтынны 5
күнгүр төрүттэммитэ

Нам улуунун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастын хаһыата»

БЭҔЭҔЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгы мунһабыттан бэлиэтээһиннэр

Ис дьыала отделын начальнига Р.А. Седалищев иһитиннэрбитинэн сотрудниктар быыбарга үлэни ыыталлар. Бу нэдиэлэҕэ начальник Горнай улуунугар үлэли барар.

ОГПН быыбар буолар 29 объектын бэрэбиэркэлээн бүтэрбит. Бэрэбиэркэ түмүгүнэн 3 дуоһунастаах, 2 гражданский киһиэхэ административнай мээрэ ылыныллыбыт. Бэрэбиэркэ кэмигэр булуллубут итэҕэстэри туоратыыга үлэ ыытыллар.

«Намкоммунтеплоэнерго» ААО кылаабынай инженерэ Т.А. Тихонов иһитиннэрбитинэн үлэһиттэр тохсунньу ыйдаагы хамнастарын ылбыттар.

Учууталлар олунньутаагы мунһахтара

Олунньу 15 күнгүр «Сардаҥа» кинотеатрга «Саҥа көлүөнэ стандарттары олоххо киллэри усуллубуйагыгар үөрэх хаачыстыбатын салайы» диэн ааттаах учууталлар үгэскэ кубулуйбут олунньу ыйдаагы мунһахтара улууска

«Роспотребнадзор» иһитиннэрбитинэн ОРВИ ыарыы аҕыйаабыт, эпидборуктан намыһах, ол гынан баран, былырыннгытааҕар быйыл ыарыы элбэх. Нэдиэлэ устата 7 сыстыганнаах ыарыы бэлиэтэммит. Никольской оскуолатын төрөспүттэрэ республикатааҕы «Роспотребнадзорга» оскуола автобуһа оҕолору таспат, оҕолор сатыы сылдьаллар диэн үгсүү суруйбуттар. Бу үгсүүнэн сибээстээн республикатааҕы «Роспотребнадзор» таһымгар мунһах буолбут. Оҕолор оскуолаттан 3 км-тан ыраах сиргэ олоһор буоллактарына оскуола автобуһа таһахтаах диэн быраабыла баар.

Миграционной сулуусаҕа 1 штат эбии көрүллүбүт.

Ааспыт нэдиэлэҕэ улуус баһылыга А.И. Ильин салайааччылаах делегация Кэбээйи улуунун Сийтгэ нэһилиэгэр советской-партийнай деятель В.Е. Колмогоров төрөөбүтэ 90 сылын бэлиэтиир тэрээһингэ кыттан кэлбит.

Ааспыт нэдиэлэ устата улууска 151 ныйрэй төрөөбүт. Сыл саҕаттан барыта 750 ныйрэй төрөөбүт.

Планерка түмүгэр баһаартан сэрэхтээх буолууга үлэни өссө да ытарга соруудахтаанна.

Бэлиэтэнэ В. РЫКУНОВА

гар салайааччылар, педагогтар саҥа позицияларын, профессиональной компетенцияларын ырытыыны туруорда. Иккис көлүөнэ стандарттар сороктарынан үөрэх систематын гражданский общество төрөтүн быһыытынан билини уонна российской ментальности олохтоһун буолар. Бүгүн саҥа көлүөнэ стандарттар ирдэбиллэрин олоххо киллэри сүрүн

хаһаайыстыбаннай субъектар уонна предприятиялар киллэриллиэхтээхтэр. СР президенин уонна правительствотынан үөрэх систематын сыһыаныгар государственной приоритеттар чуолкайдык бэлиэтэнэллэр, үөрэнээччилэри идэҕэ бэлэмниир дуальнай үөрэхтээһин концепцията олоххо киллэриллэр.

Бүгүнгү күнгэ уопсай үөрэхтээһин систематы-

СҮРҮН СОРУК — ИИТИИ ХААЧЫСТЫБАТЫН ҮРДЭТИИ

үөрэтири ситимэ тэриллэбитэ 140 сылыгар ананан ытыллына. Мунһах президиумугар улуус баһылыгы бастакы солбуйааччы Н.В. Слепцов, улуус баһылыгы социальная боппуоростарга солбуйааччы И.Р. Попов, үөрэх управлениетын начальнига В.Н. Дьяконова, улуус мунһабын председателэ А.Х. Христофоров, Нам 1 №-дээх оскуолатын директора И.Н. Максимов, «Намкоммунтеплоэнерго» ААО генеральной директора Н.В. Игнатъев, ИП-КРО анализ уонна экспертиза кафедратын сибээдиссэйэ Г.П. Решетников ыҥырыллан олоһулар. Үөрэх управлениетын начальнига В.Н. Дьяконова бэйэтин сүрүн дакылаатыгар эмиэ манник аатынан Дьокуускайга ытыллыбыт республикатааҕы тохсунньутаагы мунһах үлэтин салгыбыт диэн иһитиннэрдэн.

Дакылааттан быһа тардан билиһиннэрдэххэ, бүгүнгү мунһах бэйэтин сыалынан иккис көлүөнэ стандарттары көдүүстээхтик олоххо киллэри сүрүн проблемалары быһаарыыны уонна инники тэрээһиннэри былааннаһыны, саҥа көлүөнэ стандарттары олоххо киллэри усуллубуйагыгар үөрэх хаачыстыбатын салайы сүрүн механизмнарын онорууну, ФГОС ирдэбиллэрин олоххо киллэри усуллубуйаты-

хайысхатын — үөрэх хаачыстыбатын үрдэтии ордук сытыытык турар. Үөрэтиигэ ордук улахан болгомто системалаах үлэ хайысхатыгар туһуламмыт сыһыанна, өй-санаа өттүнэн иитиигэ уонна үөрэнээччилэр сайдыыларыгар ууруллар. Саҥа стандарттар усуллубуйаларыгар үөрэх хаачыстыбата педагогтар профессиональной уонна киһи быһыытынан позицияларыттан быһаччы туһулукутаах. Үөрэх система та ведомственной стандартага эрэ буолбакка, общество уонна дьон үөрэнэр интэриэстэригэр уонна ирдэбиллэригэр сөп түбэһэргэ саҥалыттан дьулуһар. Бүгүн үөрэтэр сыалы общественны, төрөспүттэри, үөрэнээччилэри кытта сөбүлэһиннэрэр сорок турар.

Государственной контуруола уонна кэтээн көрүүгэ, үөрэх хаачыстыбатын сайыннарыыга урукку үгэскэ кубулуйбут ньымаларга эбии бэйэни сыаналаны, дьон ортотугар сылдьы, дьэҥкэрдии, нэһилиэннэ ортотугар отчуоттааһын курдук саҥа өйдөбүллэр олоххо киирэллэр. Билигин үөрэтии үлэтэ оскуолаҕа уонна да атын үөрэх тэрилтэлэригэр эрэ ытыллыа суохтаах, үөрэх үлэтигэр төһө кыалларынан элбэх общественной тэрилтэлэр,

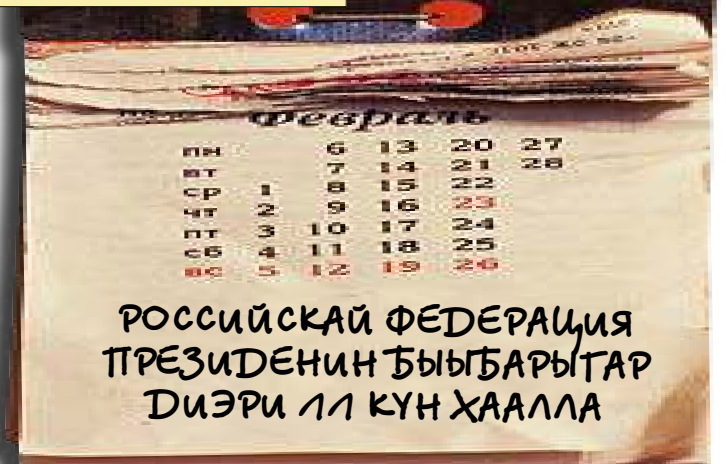
гар көрүллэр үп сылын аайы үрдүүр, болгомто материальной базаны саҥардыыга, үөрэх үлэһиттэрин хамнастарыгар ууруллар. Ол гынан баран үөрэх хаачыстыбата нэһилиэннэ ирдэбиллэргэ ситэ эппиэттээбэт. Онон үөрэх ситимэ бу хайысхаҕа үлэни ытыахтаах. Үөрэтии хаачыстыбатын түмүгүн үрдэтиигэ туох көмөлөһүүн сөбүй? Министр таһымгар выпускниктар государственной түмүк аттестацияларын көрдөрүүтэ намыһаҕа билибит. Биһиги улууспутугар 2011 с. түмүгүнэн 331 оҕо 9-с кылааны бүтэрбит, кинилэртэн 259-һа саҥа көрүгүнэн ытыллыбыт государственной түмүк аттестацияга кыттыбыт. Быйыл манник аттестацияга аан бастаан Арбын оскуолатын оҕолоро кыттыахтара. 2013 сылтан манник аттестация штатнай режимгэ киириэҕэ.

Предметнай анализ көрдөрбүтүнэн математикага оҕолор сылын аайы наар биер сыһаны онороллор. Бу оҕолор үлэлэрин дириҥник анализтааһын суоһун көрдөрөр. 2011 сылга 345 выпускниктан 11-рээ аттестат ылбатахтара уонна оскуоланы ысырааппаканан бүтэрбиттэрэ. 18 оҕо оскуоланы кыһыл, үрүг көмүс мэтээлинэн бүтэрбитэ.

ЕГЭ түмүгүнэн химия, информатика, английской, французской тылларга, литература предметтэригэр көрдөрүүтү республика кизниттэн үрдүк уонна тэн. Кэнники сылларга химияга, историяга, общественнознаеиера көрдөрүүлэр тупсубуттар. Онтон республика көрдөрүүтүтүн физикага, биологияга боруоктан намыһах, бу предметтэр учууталлара 5-10 сылтан ордук стажтаах, улахан аҥардара үрдүк, 1-кы категориялаах эрээрилэр. ЕГЭ түмүктэрин министерство коллегиятыгар дьүүлэһии түмүгэр быһаарыы ылыныллыбыта.

(Бүтүүтүн 5-с стр. көр)

Быыбар халандаара

БЛИЦ-ЫЙЫТЫ

1. Кулун тутар 4 күнгүр ханнык быыбар буоларын билэбин дуо?
2. Бу быыбарга кыттар санаалааххын дуо?

Решетникова Лариса Петровна, пенсионер:
- Билэн. РФ президенин талыхпыт. Бу быыбартан элбэҕи кэтэһэбин. Онгоһуллубут программалар салгыы үлэлиэхтэригэр баҕарабын.

- Бастакы уочаратынан барарым буоло. Хас биридди киһи быыбардыыра - гражданский эбээһинэһэ. Хас биридди киһи быыбарга барыан наада.

Говоров Георгий Георгиевич, Уус-Алдан Суотту нэһилигин «Две реки» туристической фирма салайааччыта:

- Дойду дьылбатын быһаарар саамай тобоостоох кэм кэллэ. Аан дойду балаһыанньата ыарахан. Онон биһиги дьин чаччы билиилээх, көрүүлээх, уопуттаах киһини биер сомоҕо буолан талыхтаахпыт. - Быыбарга хайаан да кыттабын. Онтон быыбардаабат дьон бэйэлэрин гражданский бырааптара, демократия буоллаҕа.

Быыбар хрониката

та көрүстүлэр, быыбар суолтатын кэпсээтилэр. Олунньу

ОҔО СААДТАРЫГАР КӨРСҮҮҮЛЭР

Олунньу 20 күнгүр В. Путини өйүүр бөлөх чилиэнэ, үөрэх управлениетын начальнига В.Н. Дьяконова 3 №-дээх «Кэнчээри», 4 №-дээх «Чэчир», 5 №-дээх «Кэскил» детсадтарга, оскуола-садка сылдьан иитээччилэри кытта көрүстэ. Олунньу 21 күнгүр көбүлүүр бөлөх чилиэннэрэ И.З. Кривошапкин, В.Н. Дьяконова Нам с., П.В. Абрамов Түбэ, Маймаҕа нэһиликтэригэр сылдьан нэһилиэннэни кыт-

21 күнгүр бу бөлөх Үөдэйгэ сырытта. Олохтоохтор быыбар тематын интэриэһиргээн үгсүйытылары биэрдилэр.

Олунньу 23 күнгүр оҕо спортивнай оскуолатыгар «Ленский нэһилиэк боотурдарын күрээ» диэн Аҕа дойду көмүскээччилэрин күнгүр аналлаах уокуруктар икки ардыларыгар спортивной күрэхтэһии буолуоҕа.

Көбүлүүр бөлөх

Улуус ветераннарын сибээтигэр

Олунньу 14 күнгүр улуус ветераннарын сибээтин IV-с пленума Российской Федерации Президенин быыбарынан сибээстээн улуус ветераннарын

ортотугар өйдөтөр, агитациялыыр үлэни күүскэ ыытарга, быыбары ыытар комиссияларга көмөлөһөр рабочай бөлөхтөрү тэрийэргэ, быыбарга көхтөөхтүк кыттарга, кыайан кэлбэт ветераннар, кырдыаҕастар куоластааһыннарыгар усулу-

КӨХТӨӨХТҮК КЫТТАРГА

сбээтин сороктарын, М.К. Аммосов төрөөбүтэ 115 сылынан тэрээһин боппуоростар, «Победа-67» республикатааҕы уонна Бүтүн Россиятааҕы ветераннар сибээттэрин благотворительной лотереяларын тарҕаты уонна пенсионердар союзтарын, үлэлэрин сөргүтүү туһунан боппуоростары көрдө.

Иһитиннэриилэри улуус ветераннарын сибээтин председателэ Н.Н. Баишев, «Нам улууһа» МТ баһылыгы 1 солбуйааччы, «Биер ныйгыл Россия» партия Намнааҕы салаатын салайааччыта Н.В. Слепцов, «Народный фронт» штабын чилиэнэ И.З. Кривошапкин онордулар.

Пленумна Таатта улуунун ветераннарын бэрэстэбиитэллэрэ «буолаары турар РФ Президенин быыбарыгар көхтөөхтүк кыттарга» диэн ыҥырыларынын өйүүргэ уонна нэһилиэннэ

обуйа тэрийиигэ көмөлөһөргө, улуус ветераннарын сибээтигэр, быыбар кэмигэр үс киһиттэн (Н.Н. Баишев, М.Р. Петухов уонна И.З. Кривошапкин) турар рабочай бөлөҕү тэрийэргэ диэн уураах ылынылар.

Пленумна нэһиликтэр ветераннарын сибээттэрин председателлэригэр ветераннар дьэ кэргэттэрин кэтэх уонна бааһынай хаһаайыстыбаларын 2011 с. үлэлэрин түмэн ажаларга, «Кыайы-67» республиканский уонна федеральной лотереялары тарҕатыыга үлэлэһэргэ, Чурапчыттан көһөрүллүбүттэр испиһэктэрин уонна ветераннар сибээттэрэ 2011 с. ыыппыт үлэлэрин туһунан отчуоттары онорон түһэриэхтээхтэрин туһунан соруудах бэрилиннэ.

И. ИВАНОВ

Аҕа дойдуну көмүскээччилэр күннэринэн

Олунньу 23 күнэ – эр дьон бырааһынныктара. Аан бастаан бу тэрээһин 1918 сыллаахха Кыһыл Армия тэриллибит күнүттэн бэлиэтэнэр буолбута. Онтон 1946 сыллаахтан Сэбиэскэй Армия уонна Муоратаабы Байыаннай флот күннэринэн биллэриллибитэ. 1995 сылтан

Аҕа дойдуну көмүскээччилэр күннэригэр кубулуйбута.

Бырааһынныгы кимнээх бэлиэтиллэрий дири буоллахпытна, Ийэ дойдурарыгар ытык иэстэрин төлөөбүт, армия кэккэтигэр сулууспалаабыт „дынгнээх эр дьонго“ анаан тэрийэллэр эбит. Ол гынан баран улахан сэрии кэмигэр, сааһын сиппит күүстээх аңгардары бука барыларын хомуйан сэрии толоонугар ыыталлар. Онон күүстээх аңгардарытыгар бука барыларыгар анаар.

СЫЛЛАТА БАҔАЛААХТАР ЭЛБИИЛЛЭР

Кэлинги кэмгэ армия кэккэтигэр сулууспалаабыт барааччылар ортолоругар хайдах эмэ гынан „сулууспалаабыт барбака, хаалбыт киһи“ диэн улахан боппурус үөскээччи. Дьон-сэргэ да ортотугар армияга сулууспалаабыт мөкү эр эрүттэрэ хаалан хаалбыт. Онтон армия кэккэтигэр сулууспалаан кэлбит ыччаттар өйдөрө-санаалара көнөн, олоххо тардыһыылара уларыйан, майгылар-сигиллэрэ тупсан кэлэллэр. Тэрээһини көрсө үлэтинэн-хамнаһынан республикага 3-с миэстэлээх Намнааҕы военкомат дьиэтигэр үктэнним. Манна 2011с. балаҕан ыйыттан начальник эбээһинэһин Николай Афанасьевич Васильев толорон олоор. Нам улдуһугар ыччат дьон армия кэккэтигэр барыылара-кэлиилэрэ хайдахтын сөһөргөстим.

Бийиги уолаттарбыт бэйгэ хайдах сыһаннаахтарыт?

Билигин армия биир сыллаах. Россияга байыаннай сулууспалаа 18 саастарыттан ылааллар (байыаннай үөрэх кыһаларыгар курсаннары эрдэ ылыахтарын сун). 27 сааска диэри призыв буолар. Сылга иккитэ призыв ыгытыллар: сааскы – муус устар 1 күнүттэн от ыйын 15 күнүгэр диэри, күһүнгү – алтынны 1 күнүттэн ахсынны 31 күнүгэр диэри. Сулууспалаабытын алта ыйа буолбутун көнө, ким баар рапорт биэрэр кыахтаах. Ол эбэтэр үс сылга контракт түһэрбэн сөп.

Кэлинги сыллаларга кыра кыраалаан көбүрүтүмүгэр 2011 сылга Россия байыаннай састааба

Сулууспалаабыт үтүө өрүттэрин көрөр эбит буолуоха, аан-бастакынан эргэ тангас онугар буюр-босхо саллаат тананын кэтэрдийэтэрэ, баттахын „нуул“ гына кырыйдахтаарына имиджын уларыйыа. Салгыы испиискэ паалката умайан бүтэригэр тангаскын барытын кэтэргэ үөрэнэбит. Онноорбор боростуой „сирэр“ хааһыбыт, бэрт минньигэс ас курдук көстөр

БИНИГИ УОЛАТТАРЫБЫТ

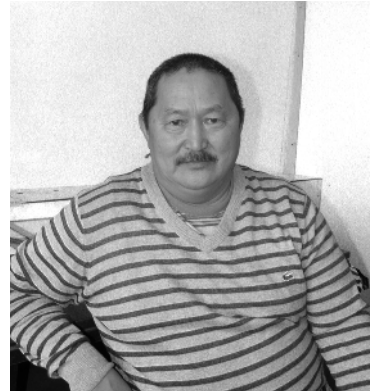
Хас биридди оскуолаҕа олус көхтөөх, уопсай дьыалаҕа үөрүүнэн ылсыһан, үөрэнээччи, учуутал көрдөһүүтүн толорор оҕо элбэх. Манньк оҕолор оскуола олобун тэрийэллэр, оскуола олобун сэргэхситэллэр. Мин оскуолабыт уолаттарын туһунан билиһиннэриэхпин баарабын.

8-с кылаас үөрэнээччигэ Местников Айхал Нам улдуһугар «Өбүгэлэр ооньнууларьыгар», учуутала А.Е. Охлопков бэлэмнээн, 1 миэстэни ылан улуспут чиэһин республикаҕа көмүскүүр буолла. Кини кыра эрдэтигэр спордунан, ордук чэпчэки атлетика көрүгүнэринэн, саахыматынан, дуобатынан дьарыктанар, оскуола иһинэн ытыллар эстафеталарга, кросска, сахалыы ооньнууларга өрүү кыттан миэстэлэһэр.

Охлопков Яша 9-с кылааска үөрэнэр. Республикаҕа технология олимпиадатыгар 3-с миэстэтигистэ. Яша үөрэбэр үчүгэин таһынан, учуутала Р.А. Захаров салайытынан мас оһукутары оҕорорунан, оригаминан дьарыктанар, музыкальнай оскуола бальнай үгкүү салаатын ыттыктыгар.

Быйыл олох улахан суолугар үктэнээри сылдыр 11-с кылаас уолаттара оскуола, Хамаҕатта нэһилиэгин киэн туттууларга, актыбыыстара. Уолаттар бары өттүнэн дэгиттэр талааннаах-

1000000 киһиэхэ тэннэстэ. Сыллата армияга барыан баҕалаах уолаттар элбээбиттэрин бэлиэтиибин. Бу күһүн Бөгүн уола

17 сааһыттан бара сатаабыта, ахсынныга 18 туолаат „ыстамыта“. Онноорбор ситиһилээхтик үөрэнэ сылдьан барааччылар үгүстэр.

Армияга барыан иннинээҕи уолаттарга туюх үлэ-хамнас ытылларыт?

Хас биридди уол оҕо 17 сааһыттан личнай дьыала тэриллэр. Ханна үөрэнэрэ, туюх интэриэстээбэ, ситиһиллэрэ, физическэй дааныйада барыта тигиллэн иһэр. Доруобуйаларын көрүү, көнөрүү – үлэ сүрүн хайысхата буолар. СР оборона, доруобуйа харыстабылын анал бирикээстэринэн хамыһыһа тэриллэр. Хамыһыһа призвыниктары доруобуйаларынан көрөн А, Б, В, Г, Д категорияра араарар. (А-годен, Б-годен с незначительными ограничениями,

АРМИЯ ҮТӨӨРҮТТЭРЭ

буолуо. Атах суутун сагаан суулана үөрэннэххинэ, армия кэккэтин араас кыһалҕалара быһаарыллыа. Иккиһинэн, дьонун „кэһии“ ыгыттахарына, олоххо баар кыра да түгэнэри сыаналыыр буолуон, олоххо сыһанын уларыйыа. Маны таһынан, тулуур, санаа күүһэ,

В-ограниченно годеи, Г-временно не годеи, Д-не годеи) - Призыв аайы хастыы уолаи барарый?

- Ортогунан ыллааха, 50-нуу оҕону атаарабыт. Хамыһыһа күүскэ, үчүгэйдик үлэлиир буолан республикага ааҕы хамыһыһаттан төннөн кэли суох. Холобур, ааспыт күһүнгү призвыка былаанга 35 саллааты ыгытаахтыгытын 65 оҕо армияга ыгырылынна, сыйылыгы саас, күһүн суох. Ол түмүгэр Нам улдуһун үлэтэ республикага бастыһнар кэккэлэригэр сылдыабыт.

Сулууспалаабыт барартан „саһар“ дьон бааллар дуо?

Бүгүнгү туругунан 90-тан тахса уол араас биричинэлэринэн „куота-сүтэ“, „суолларын бутуйа“ сылдыаллар. Байыаннай эбээһинэстэн босхоломмотоҕо табаарыстарга „За уклонение от военной службы“ ФС –нан холубунай дьыала тэриллэр.

Ордук ханнык чааска сулууспалаабыт баралларый?

Призвыник орто, орто анал, үрдүк үөрэтигэр, ханнык идэни баһылаабыта барыта учуоттанар. Техническэй идэлээх призвыник гуманитарнай хайысхалаах призвыниктан улаханньк сыаналанаар. Ордук сухопутнай сэриигэ бэлэмниир чаастарга түбэһэллэр. Саамий киэнник тарҕаммыт, сэриигэ сүрүн күүс буолар танковай, артиллерийскай, железнодорожной байыаннай чаастарга ыгык иэстэрин толороллор. Атын көрүгүнэргэ, ол эбэтэр муора, салгын, космос сэритин байыаннай чаастарыгар бириддиэлэн барытальылар. Маны таһынан, призвы аайыттан 2-3-түү киһи салгыы контракт баттанан сулууспалаабыт хаалар.

Эһиэхэ үлэтигэр ситиһиллэри.

М. ПЕТРОВА

бэйэ кыаҕар эрэл курдук үтөө хаачыстыбалар эбиллэхтэрэ. Инникитин ыал буоларга, олох олоорго туһалааҕа саарбаҕа дуох. Түмүккэ „демобилизация“ сиз минньигэс тылы сэргэ, төрөөбүт сиргэр кэлэргэр „эр киһи“ аатын үрдүктүк сүгүөн.

Бэйэ информ.

обществознание олимпиадатыгар улуска 3-с миэстэ буолла.

Оскуола биир тутаах үөрэнээччигэ, оскуола лидерэ — Гермогенов Артем. Улуус, нэһилиэк спортивнай олобун биир актыбыһа, өрүү инники күөнгэ сылдыр уолбут. Футболунан, чэпчэки атлетиканан утумнаахтык дьарыктанар, үөрэбэр мэлдьи ситиһилээхтик үөрэнэр. Сыл аайы улуска технология, саха тыла олимпиадатыгар 1 миэстэни ылар. Оскуолаҕа «aktiv.ru» оскуола актыбыын салайан үлэлэтэр. Директоры иитэр үлэбэ солбуйааччы А.П. Николаева көмөлөөһөччүтэ. Актыыттар бары биир санаанан салайтаран үлэлиирбитигэр кыһаллар.

Бу үс уол ОБЖ учуутала А.А. Лыткин салайар «Дохсун» байыаннай-патриотическай кулуупка дьарыктаналлар. Гермогенов Артем «Дохсун» команди, уолаттар «Сага сахалар» ырыа ансамблын тэринэн улуска ыгытыллыбыт «Хотугу сулус» конкурса 1 степеннээх лауреат аатын ылылар, баһылык елка тыгар сырыттылар.

Алена ПОПОВА. Е.М. Шапошников аат. Хамаҕатта орто оскуолатын «Илдьит» пресс-киһин редактора, 9-с кылаас үөрэнээччигэ

РФ президенин быыбарыгар

БЛИЦ-ЫЙЫТЫ

- 1. Кулун тутар 4 күнүгэр ханнык быыбар буоларын билэҕин дуо? 2. Бу быыбарга кыттар санаалааххын дуо?

Охлопкова Сардаана Егоровна, Салбан оскуолатын учуутала: - РФ президенин талыахпыт. Быыбар диэн дойдубут инники дьылҕатын быһаарар суолталаах. - Куруук кыттабын. Бу да сырыыга бараары олоробун.

Екатерина Саввинова, Саха-французскай лицей интернатын сэбиэдиссэйэ, Хамаҕатта:

- Быыбар олохпугар олус наадалаах. Норуот бүттүүнэ РФ президенин талара буоллар олохпугар аранҕаччытынан кэлбит итэҕэллээх дьонун кытта көрсүбүтэ. Кинилэр ортолоругар Саха сириттэн үс киһи эмиэ бааллара. Бу «Праздник жизни» аһымал фондатын директора

рэстэбиитэллэрэ бааллар. Кинилэр бары политикага тус-тупса көрүүлээх, санаалаах дьон.

Алена Николаевна көрсүһүү туһунан санаатын үлэстэригэр эпитетинэн, итэҕэллээх дьон тугу гынаахтаахпытый диэн ыйытыларыгар Владимир Путин: «Хайдах бааргытынан сылдыын» - диэн эппиттэбит. Бу саа-

САХАЛАР – ИТЭБЭЛЛЭЭХ ДЬОН

Алена Атласова, «Чурапчы» ТХПК председателэ Андрей Ноговицын уонна СР Сэрии, үлэ, сэбилэниилээх күүстэр уонна быраабы аранҕаччытынан кэлбит итэҕэллээх дьонун кытта көрсүбүтэ. Кинилэр ортолоругар Саха сириттэн үс киһи эмиэ бааллара. Бу «Праздник жизни» аһымал фондатын директора

Итэбэллээх буолуохтарынан дьонун испиһэктэрин регионнар Говорухин салайар штабыгар ыыппыттарын, бүтэһиктэрин бурумүрдэһин онно оҕоһуллубута диэн бэлиэтиэххэ наада.

Москваттан төннөн кэлээт, Алена Николаевна республика уонна куорат журналистарыгар пресс-конференцияны ыытта. РФ Президенигэр кандидат Владимир Путин итэбэллээх дьонунан барыта 499 киһи буолла, ол иһигэр Россия биллиилээх дьон бааллар, ол курдук Эрмитаж директора Михаил Пиотровскай, кинорежиссердар Никита Михалков уонна Карен Шахназаров, артыыс Олег Табаков, юморист Геннадий Хазанов, ырыаһыт Надежда Бабкина, Татарстан экс-президенэ Минтимер Шаймиев, МГУ ректора Виктор Садовничай, телеведущий Леонид Якубович, Россия Промышленниктары союһун президенэ Александр Шохин, маны таһынан учууталлар уонна быраастар, туттааччылар уонна журналистар, ветераннар уонна студеннар, араас регионнар бэ-

май сөп, итинник дьон Путин итэбэллээх дьон буолбуттара ханнык да агитацияттан ордук. Ол да буоллар, ханнык баҕар кандидат итэбэллээх дьон бэйэлэрин кандидаттарын туһугар агитациялыырлар таһынан өссө, холобурун эттэххэ, кинилэри регистрациялаабыт комиссия бары муннаахтарыгар, быыбардааччылар куластарын аабыыга, быыбар комиссиялара быыбардааччылар испиһэктэрин, бюллетеннэри, откредителнай даस्ताбырыанналары уонна куласталааһын түмүк боротокуолларын кытта үлэлэрин кэмигэр сылдыахтарынан сөп. Маны таһынан итэбэллээх дьон кандидаттарын аатыттан быыбар иннинээҕи дебаттарга кыгытаахтары сөп. Болумуочуйалара киэн.

Владимир Владимирович ыйытыларга хоруйдаабыт, программатын сорох пууннарын билиһиннэрибит уонна быыбарга кыайар түгэнигэр госуларстоно уларытыыга былааннарын үлэстибит. Кандидат итэбэллээх дьонун туһунан санаатын эпитетинэн, хамаандатын бары чилиэннэрин Россия кыһалҕаларыгар уонна дьылҕатыгар дьонуннаах сыһыан бииргэ түмэр.

Марина ЦЕРБИНИНА

Бырааһынныктыы, культурнайдык биир да киһи туора турбакка быыбардыыр кыахпыт баар.

БЫЫБАРДЫЫ КЭЛИЭБИГ!

Этиилэрдээхпин: быыбардыыр учаастак киэргэтиитэ тупсаҕай, быыбар күнүгэр билигин олох сиринэн сибииһэй ас, тутан барар бытархай атыы-тутуу, дьон да оҕоһуута буоллун, бырааһынныгы санатыа этэ. Бийиги тыа дьонно дьаахтаах аһы астаабаппыт, тутуһа сатаабакка ыал ийэлэрэ, асчыт дьахтаалларыт бараксаттар буруолаабытынан алаадыны, булчаканы, бэчизинньи, сыалаах үтэһэллээх эти, үөлбүт собону уо.да. тардан кэбистэхтэринэ хайдахтаах курдук абыраны этибитий. Эрдэттэн биллэхпитинэ сарсыарда быыбардаат, оҕолорбутугар сибииһэй аһы кэһиленээри, ооньнуурдары, туттубутунан барар дьэе малы атыылаһаары тиэтэйиэх этибит. Ону таһынан остолубуой биффета, үчүгэй концерт, муода көрдөрүүтү, киэн учаастакка үгкүү, Кыайы лотереята, конкурстар буолуохтары сөп.

эриэнэ иһигэр, кинилэри бийиги хантан билиэхпитий.

Кандидаттар тустарынан хайа эрэ бэчээккэ тахсыбыт чахчыларга олобурун, өйдөтүүлээх листовкалары, агитациялары ыгытааха. Госуларство, ону аһан аан дойдуну хайа диэки иэҕиллэрин эн бийиги куоласпыт холбоһон быһаарар. Отонноотоххо оҕоойку туолар. Кандидаты дакаастабыла суох баһаардырды — агитация буолбатах.

Үсүһүнэн, үлэни кыайар ыччаттар. Работодатель 30 тыһыынчага диэн албыннаан үлэлэтэр, төлөөбөт, проейы эрэ бизэрээт, үүртэлээн кэбиһэр. Син биир уларыйбат, барбаппын диэччилэри улус аайы истэбин. Өнөсүтү буолан куласталаабыт диэн отой сыһа. Куласты кэлиэххэ наада. Бары 100% кэлин куласталаахтыгына хамсагылаах буолуо. Эмискэ да буолбатаар, син сизэр-майгы көнүө. Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ! И.А. БУБЯКИН-ЧӨНӨЧӨК, быыбардааччы, Нам с.

Улуус нэһиликтэригэр

Ааспыт сыл Нам улууугар госуларственнай политехникай деятель И.Е. Винокуров төрөөбүтэ 115 сылыгар ананан,

ЧУЛУУ КИҤИБИТИН УРУЙДЯН

нэһиликтэригэр элбэх араас хайысхалаах, хабааннаах үлэлэр ытыллыгытара. Кыһыл Дэриэбинээ республикаҕа суох ыһахтыыр паарка тутуллубута. Чулуу киһибитигэр анаан сыл устата ытыллыбыт бары тэрэһиннэргэ көхтөөхтүк кытыбышпыт.

«Чороон» сынньалан киинин тэрийиитинэн (сал. С.Д. Пономарева) «Утүө киһи аата үйэлэргэ умнуллубат» девизтээх Хатын Арыы нэһилиэгин айар-тутар талааннаах маастардарын, уран тарбахтаахтарын таһаарар сыаллаах конкурсу ытыллыбыта. Манна барыта 30-тан тахса киһи кытынна. Кинилэр үлэлэрэ И.Е. Винокуров аатынан историко-краеведческой музейга, аһыллыгытыр быыстапкаланан туруоруллубута. В.Д. Носкова «Хозяюшка», Е.Д. Олесова «Тусочуттар», А.Р. Рожина «Кизиргэ» түмсүүлэрэ активнайдык кытыбыттар.

Көрүнгөрүнэн - сиэлинэн, туоһунан, быысапка, тимири, мас оҥоһуктар, хаартыскаҕа түһэри, уус-уран айымньынан арааран дүүллүүр сүбэ көрбүтэ. Үбүлүөйдөөх сылы түмүктүүр дьоро кизһэҕэ бастыҥнар бэлиэтэнилэр.

Маннай ытык кырдыаҕастарбыт: Н.С. Гаврильев, Г.А. Марков, Д.С. Иванов, А.А. Дорофеева, И.Д. Игнатьев «СР норуот уус-уран айымньытын сайдыгытыр кылаатын иһин» знагынан наҕараадалаабыттар. Оттон улуустаагы киин балыһа инфекциянай отделениетын, А.Н. Алексеева аатынан Хатын Арыытаагы врачепнай амбулатория коллективтара, Аппааны олохтооҕо А.Г. Слепцов «Нам улууһа» МТ махтал суруктарын туттular.

Салгыы үбүлүөйгэ анаммыт уран тарбахтаахтар быыстапкаларын түмүгүнэн кыайылаахтар наҕараадаланнылар. «И.Е. Винокуров мэтириэтэ» көрүнгө М.Г. Сивцева – 3 миэстэ, О.Е. Рожина, М.П. Васильев – 2 миэстэ, Е.Д. Олесова сиэлинэн өрөн оҥорбут мэтириэтэ – 1 миэстэ. Туоһунан оҥоһуктарга С.Н. Маркова – 3 миэстэ, П.И. Куличкина – 2 миэстэ, Е.Д. Олесова – 1 миэстэ. Уус-уран оҥоһуктарга М.Е. Павлова, А.И. Корякина – 3 миэстэ, А.П. Алексеева, А.Р. Рожина – 2 миэстэ, Д.И. Мальцева – 1 миэстэ буоллулар, оттон Л.И. Попова 1 степеннээх диплом, С.Н. Маркова 2-с степеннээх диплом ыллылар. Тимиртэн, мастан оҥоһукка 1 степеннээх дипломунан А.М. Сивцев наҕараадаланна. «Хаартыскаҕа түһэри» көрүнгөр анал бириһинэн В.Д. Гаврильев, 1 степеннээх дипломунан М.Н. Маркова бэлиэтэнилэр. Уус-уран айымньылары көрүүгө М.Н. Сивцева – 3 миэстэ, Пермьяков Гриша – 2 миэстэ буоллулар, оттон 1 миэстэни Ю.В. Потапов-Саргыҥ тылларыгар «Чэй эрэ, доботтор, туойуоҕун!» ырыаны уонна «Үөрэх-билии кыһата» Хатын Арыы оскуолатын гимнин айбытын иһин Л.С. Евсеева ылла. Бары кыттааччыларга анал бириистэр туттарылыннылар. Бастыҥ ыччаттар, общественниктар Хатын Арыы нэһилиэгин баһылыгын махтал суруктарынан наҕараадаланнылар.

Бизчэр кэмигэр быыстапкаттан хаартыскалар слайданан көстө турдулар. Быыстапкаҕа туруоруллубут үлэлэри сырдатар хаартыскалаах икки компакт-дисксэ А.М. Кривошапкина хомуйуугунан таҕыста. Бизчэри И.Е. Винокуров аатынан НПК муода театра, ырыаһыттар кииргэттилэр.

Н.Д. СИВЦЕВА

Үөрэх эйгэтигэр

Арбын орто оскуолатыгар быйылгы үөрэх дьылыгар үлэбит былаан быһытынан ытыллан иһэр. «Нациялар кросстарын» нэһилиэк дьаһалтатын кытта тэрийибиһит, бириистээх миэстэҕэ тиксидит оҕолор анал футболканан, грамотанан наҕараадалаабыттар. Сыл аайы ытыллар «Үүнүү»

ҮЛЭ, ҮӨРЭХ ҮГЭНИГЭР

бырааһынныыга быйыл эмиэ олус тэрэһиннээхтик, кыра, улахан кылаастарга тус-туһунан ытытылынна. Хоһоон айыыга, уруһуйга, бүлүүдө оҥоһуутугар, оҕуруот аһын рекламаттыгар конкурстар, станцияларынан оонньуулар ытытыллан кыайылаахтар наҕараадалаабыттар. Үөрэнээччилэр «Аһымал» акцияҕа кыттан ветераннарга көмө оҥорбуттара.

Ийэ күнүгэр анаан начальной кылаастар учууталарын холбоһуга (сал. М.Т. Матчитова), үрдүкү кылаас үөрэнээччилэр музыкальной эфэрдэлэрин, бөлөхтөрүн туттаргытара, ийэлэр конкурстар кыттан оҕолорунан оҥорбут араас оҥоһуктарын көрдөрбүттэрэ, 7 анал номинация кыайылаахтара буолан астынан тарҕаспыттара. Ийэ туһунан оҕолор айбыт 5 хоһоон улуус хаһыатыгар ытытыллыбыта, онтон үс хоһоон бэчээттэммитэ. Манна 11 кылаас үөрэнээччитэ Ваня Потапов кытытыбыта биһирэммитэ.

Алтынныыга психолог А.И. Гоголева уонна кылаас салайааччыларын тэрийиһилэринэн кыра кылаастарга «Дружные ладошки», «Кем хочю стать?», улахаттарга «Жизнь прекрасна», «Мой кумир» плакаттары оҥоруу, араас тиэмэҕэ бэсиздөлэр, кылаас чаастара, библиотечнай уроктар, «Көрдөөх стартар», «Үөрэнээччи уонна учуутал» волейболга күрэхтэһиилэр, КВН ытытыллыбыттар.

Биир улахан үлэбитинэн А.И. Софронов-Алампа төрөөбүтэ 125 сылыгар аналлаах нэдиэлэ буолла. Саха тылын, литературатын учууталлара В.С. Колесова, Е.С. Иванова сүрүннээн ыышпыт нэдиэлэлэрэ нэһилиэк олохтоохторугар анаан «Алампа... Алампа... Алампа...» тематической киэһэнэн түмүктэммитэ. Үөрэнээччилэр, үлэһиттэр бары көхтөөхтүк кытыбыттар. «Кэччэйгэ кэрэҕэй суох», «Нууччатымсыбыт» драмаларынан, «Сүллүкүүн сүпсүлгэнэ», «Баччаҕа тийиэхэ» кэпсээннэринэн сценкалары, Алампа хоһооннорун, ырыаларын көрдүбүт-иһиттибит. Көстүмүнэри булууга көмөлөспүт нэһилиэк олохтоохторугар, төрөспүттэргэ улахан махталбытын тиэрдэбит.

Предметнэй нэдиэлэлэр былаан быһытынан тэрэһиннээхтик ытытылыннылар. Оҕолорго үөрэхтэрин таһынан элбэх куруһуоктар, спортивной секциялар үлэлиилэр. Улуустаагы «Инникигэ харды» конференцияҕа 5 үөрэнээччи дакылаат суруйан сертификат ыллылар. 19-с Аммосовскай ааҕыларга 6 үөрэнээччи кытынна, 7 кылаас үөрэнээччитэ Иванов Коля «Мин дьыэ кэргэним киэн туттуута – хос эһэбит, Советскаякы Геройа Степанов Николай Савич» (салайааччы А.Н. Иванова) дакылаата иккис миэстэни ылан анал бириһинэн, грамотанан, мэтээлинэн наҕараадалаабыта.

Кылааһы кииргэтиигэ «Биһиэхэ Саҥа дьыл» конкурска кыра кылаастарга 1 кылаас үөрэнээччилэрэ (И.А. Исакова), улахаттарга 9 кылаас үөрэнээччилэрэ (А.Н. Иванова)

кыайылаабынан табыстылар. Театрализованнай туруоруу конкурсулар начальнай кылаас бөлөҕө бастаата. Быйылгы үөрэх дьылыгар саҥа төрөспүт комитета тэриллэн, председател А.Д. Гоголева үлэтин үчүгүйдик саҕалаата, оҕолорго Саҥа дьылаагы төрөспүт елкатын тэрийэн ытытылар. 11-с кылаас үөрэнээччилэрэ, оскуола лидерэ Гоголев Кэскил Президент елкатыгар ынгырыллан, Попов Андриан, Новгородов Никита улуус баһылыгын елкатыгар сылдан үөрэн-көтөн кэллилэр. Оскуола профкомун (председатель И.Д. Иванов) тэрийиитинэн нэһилиэккэ Эргэ Саҥа дьылы атаарыы көрөөччүлэр биһирэбиллэрин ылла.

Оскуолаҕа Танха нэдиэлэтэ сылын аайы ытытыллар. Быйыл «Таайтарылаах Танха кизһэтэ» диэн улахан кылаас оҕолоругар, «Танха-танхатанхалаа, билгэ-билгэ-билгэлээ» диэн кыра кылаастарга өбүгэлэрбит билгэлэрин билсиппи кизһэлэрин учууталлар тэрийэн ытытылар. Биир сонун үлээн оҕолор бэйэлэрэ уста сылдьар «Табыллыбатах танха» киинэлэрэ буолар. Бу үлэни салайааччы А.А. Матвеева сүрүннээн үлэлэһэр, киһиэхэ Гоголев Евгений, Ким Вася көмөлөһөллөр, киһи көрөөччү дүүлүгүр бу ыйга тахсара былаанналар.

Е.С. ИВАНОВА, тэрийээччи

Саха сирэ Россияҕа холбоспута 380 сылыгар

Быйыл Саха сирэ Нуучча госуларствотыгар холбоспута 380 сыла туоларын бүтүн республика бэлиэтиирэ быһаарыллан

БАСТАКЫ БИЭРЭПИС

турар. Оттон 370 сыллаагыта, 1642 с. олунньу 1 күнүгэр улуспутугар аатын ингербит Нам оҕоньор уола Мымах кинээс бас билэр хаһаайыстыбагыгар Саха сириин историятыгар аан бастагынан бизрэпис саҕалаабыта. Ол сыл Саха сириин бастагы воеводата стольник Петр Головин ким төһө хаһаайыстыбалааһын кээмэйдээн көрөн баран ясак хомуурун олохтуур инниттэн бизрэпис ытытырга быһаарыммыта. Бизрэписчиттэринэн Осип Галкины уонна Юрий Селиверстовы ыыппыта.

Бизрэпис түмүгүнэн Мымах кинээс түөлбөтигэр 205 эр киһи олортон, олортон 116 киһи ясак төлөөбөтө, 35 киһи төлүүрү кестүбүт. Кэлин төлөөччүгэ 7 киһи эбиллибит. Барыта 138 дьылаах хаһаайыстыба баара биллибит, ол иһиттэн 106-та сүөһүлээх эбит. Мымах дьыно төбөтүнэн 1545 сүөһүлээхтэрэ быһаарыллыбыт (850 ынах, 695 сылгы). Бу сүөһү ахсаанын түгэтэн көрдөххө, биир хаһаайыстыба ортотунан 14,6 сүөһү тиксэр. Ол эрэн Мымах улахан уолугар Ньыкаҕа 142 сүөһүлээҕэ кестүбүт, сорохтор биир эрэ ынахтаах эбиттэр. 26,3 % хаһаайыстыба сүөһүтэ суох буолан тахсыбыт. Бу бизрэпис олунньу 2 күнүгэр түмүктэммит уонна «Роспись Намского Мымакову улусу поясащым якутам, захребетникам и подросткам и всякому скоту и ясащым якутам и всяким скотом их» диэн докумуон олунньу 7 күнүгэр воевода П.П. Головинна тиэрдиллибит.

Олунньу 9 күнүгэр Осип Галкин бизрэпиһи Үөдэйгэ саҕалаабыт. Манна кинээс Сергей Унегин хаһаайыстыбатыгар баар дьон уонна сүөһү ахсаана бэлиэтэммит. Үөдэй кинээһигэр 108 эр киһи баара биллибит, 5-тэн үөһэ саастаах 10 уол, 35 дьахтар баара. Онон бары-

та 153 киһини суруйбуттар. 79 хаһаайыстыбаттан 54-дэ сүөһүлээх эбит. Барыта 744 төбө сүөһү баарыттан 397 ынах, 348 сылгы эбит. Хаһаайыстыба ахсааныгар түгэттэххэ, ортотунан 13,7 сүөһү тиксэр эбит. Сергей кинээс бэйэтэ 68 сүөһүлээх дьон бэлиэтэммит. Үөдэй биэрэпиһин түмүгэ воеводага олунньу 11 күнүгэр тийибит.

А. КИРИЛИН, М.К. Аммосов аатынан СР госуларственоһун историятын музейын салайааччы

Оҕо — олох сибэккитэ

Олунньу 4, 5 күннэригэр Хамаҕатта культура киинигэр

СИТИИИ — ҮЛЭ ТҮМҮГЭ

ытытыллыбыт «Хотугу сулус» улуустаагы көрүү күрөҕөр Үөдэй нэһилигин инники кэскиллэрэ ситиһиилээхтик кытыннылар. Ол курдук, З.П. Савин аатынан Үөдэй орто оскуолатын үөрэнээччилэриттэн араас хайысхаҕа 55 оҕо кытынна. Уруһуй учуутала Н.Е. Зырянова быйыл 28 оҕону хабаан үрдүк таһымна табыстылар. 10-с кылаас үөрэнээччитэ Габышев Владсард «Юный художник» номинация хаһаайына, 4-с кылаас үөрэнээччилэрэ Бубякин Ион 1 ст. дипломант, Юлия Черноградская 2 ст. дипломант, 6-с кылаас үөрэнээччитэ Ангелина Посельская 3 ст. дипломант, 1 кылаас үөрэнээччитэ кырачаан Дарима Владимировна 3 ст. дипломант аатын ыллылар. Бастагы улахан ситиһиитин маҥнайгы кылаас үөрэнээччитэ Эверстова Уйгууна аҕалла. Тарбаар талааннааһын таба тайанан технология учуутала М.Н. Мохначевская дьарыктаан 2 ст. дипломант аатын ингердилэр. «Чуораанчык» детсадтан итэччи Н.А. Зырянова икки оҕону кытыннарда. Манна бизс саастаах Зырянов Сарыал оҥоһуга биһирэнэн 1 ст. дипломант буолла.

Оҕо музыкальной оскуолатын итиллээччитэ Новгородова Алина, 9 «а» кылаас үөрэнээччитэ (хореограф Е.Д. Николаева), сольнай үнкүүтүнэн 1 ст. лауреат үрдүк аатын ылла. Мань тэнэ вокал күрөҕөр Е.Д. Николаева салайааччылаах 8-с кылаас үөрэнээччилэрэ Күннэй Николаева 1 ст. дипломант, Маша Ядреева 2 ст. лауреат хаһаайкалар буоллулар. «Оҕону иитиигэ — бүтүүн обществонан» хамсааһын иһинэн тэриллэн үлэлиир общественной куруһуоктар саҥа саҕахтары, үгүс үөрүүлэри бэлэх ууннулар. Ол курдук, Э.И. Сергеева салайар «Күлүмчээн» оҕо үнкүү коллектива 1 ст. лауреат буолан кэллилэр. Олохтоох сынньалан кулууп үлэһитэ М.С. Кельциева иккис, үһүс кылаас уолаттарын дьарыктаан «Уолан» ансамблынан ситиһиилээхтик кыттан бастагы хардыларынан оҥордулар.

Эмиэ бу күннэргэ, олунньу 4 күнүгэр, улуустаагы «Өбүгэлэр оонньууларын» күрэхтэригэр физкультура учуутала И.И. Михайлов салайааччылаах 10-с кылаас үөрэнээччитэ Владсард Габышев үһүс миэстэ хаһаайына буолла.

Е.А. ЭВЕРСТОВА, Үөдэй

Оскуола — билии кыһата

Биһиги үөрэнэр кыһабыт кэм-кэрдии ирдэбиллинэн лицей буолубута иккис сыла. Ол сиэринэн техническай хайысхаҕа балайда үлэ барар, технология, конструирование куруһуоктара тигинэччи үлэлииллэр,

математикаҕа, физикаҕа, информатикаҕа эбии дьарыктар тиһигин быспакка бараллар, интэриэһинэй нэдиэлэлэр, куруһуоктар тэриллэллэр. Ол былааннаах үлэ түмүгэ араас таһымнаах куонкурустарга, быыстапкаларга кытытыттан көстөр.

СОНУН ХАЙЫСХАҒА

Тохсунньу 23-25 күннэригэр биһиги лицейбит үөрэнээччилэрэ Гоголев Серёжа уонна Находкин Айаал, информатика учуутала Владилен Николаевич Москвитин салалтатынан, Дьокуускайга ытытыллыбыт «Робототехникаҕа бастагы хардылар» семинарга ситиһиилээхтик кыттан, обургу оҕолор ортолоругар бөлөбүнэн роботтары тагарга кыайан, I степеннээх дипломуна наҕараадаланан кэллилэр.

«Бу семинары эбии үөрэхтээһин «Кэскил» республикатаагы оҕо киһинэ, М.К. Аммосов аатынан ХИФУ

иһинэн үлэлиир дьоҕус компьютернай академия тэрийэн ытытылар, - диэн Владилен Николаевич кэспир. - Киһи уонна илин энэрг улуустартан барыта 50-ча оҕо уонна учуутал кытынна. Семинар икки чаастаах: теория уонна практика. Сүрдээх интэриэһинэй лекциялары иһиттибит, оҕолор роботтары оҥоролор, программалыырга үөрэннилэр, күрэхтэстилэр. Кулун тутарга буолар семинарга бэлэмнээн эмиэ кыттар былааннаахпыт. Саҥа ылсан эрэр буоламмыт, базабыт мөлгөх соҕус. Үп-харчы кыаллара буоллар, робот тагар мастарыскай үлэлиэхпитин баҕарабыт. Түгэнинэн туһанан, лицейбит салалтатыгар, «Сосновый Бор» санаторий үлэһиттэригэр махталбытын тиэрдэбит.

I республикатаагы семинар кытытылаахтара, кыайылаахтара үөрүүлэрин бу курдук үллэстэллэр: «Улууспуттан түөрт үөрэнээччи кытытыбыштыт: биһиги уонна Нам 2 №-дээх орто оскуолатыттан. Барыта сонун, дыкти этэ. Күрэхтэһиигэ кыайыахпыт эрэ дии санаабатахпыт. Ол эрэри кыахпытын барытын сөпкө туһанан бу ситиһии кэллэ. Манньк күрэхтэһиилэри улууска тэрийэллэрэ уонна онно элбэх оҕо кыттар буоллар диэн баҕа санаалаахпыт».

Сереза IX, Айаал X-с кылааска үөрэнэллэр. Сереза кыра эрдэжиттэн техникаҕа сыстаас, аратын такайытынан «Беларусь» тыраахтарынан нэһилиэһинэҕэ ханнык баҕарар өгөнү оҥорор кыахтаах, оттон Айаал элбэх литератураны ааҕар, моделлары, опытылары оҥорорунан үлүһүйөр. Бу уолаттар ситиһиилэрэ - идэлэрин талалларыгар бастагы дьонун харды. Кинилэр бэйэлэрин биир саастыылаахтарыгар, балыстарыгар, бырааттарыгар үтүө холбур буолан инники диэки эрэллээхтик хардылыылар.

Нарыйа ИВАНОВА, ХСФЛХ кылааһын үөрэнээччитэ, «Репортёр» пост

УБҮЛҮӨЙҮ КӨРСӨ

Быйылгы үөрэх дылыгар оскуолабыт 80 сыллаах үбүлүөйүн оскуола коллектива үлэҕэ, үөрэххэ үрдүк ситиһилээхтик көрсөр. Биһиги үөрэпит оҕолорбут араас идэни баһылаан үлэли сылдыалларыттан киэн туттабыт.

Оскуолабыт 2008 сылтан «Личностно-ориентированное обучение как средство развития школы и саморазвития личности» диэн сайдыы программатынан үлэлиир. Бу программадан салайтаран хас биридди үөрэнээччи бэйэтин дьоһурун, сатабылын учуоттаан үөрэтэргэ, сайыннарарга киэн өрүттээх үлэлэри ыытыбыт.

Интернет кирибитэ олус кэрэхсэбиллээх. Интернет нөҕүө ыгытылар араас таһымнаах аан дойдутаабы, Бүтүн Россиятаабы конкурстарга кыттыбыт.

Иккис кылаастан саҕалаан оҕолору чинчийэр үлэҕэ сыһыарабыт. Бу үлэлэри олус түмүктээхтэр. Ол курдук суолтис баар буоллабына биир да научнай-практическай аабылыгар көтүппэккэ кыттан оҕолорбут 50% куруук миэстэлэнэллэр. Хас биридди учуутал оҕону наукаҕа сыһыаран үлэлииргэр болгомто уурабыт.

2009 с. «Преимущество предметов естественно-математического цикла в условиях малокомплектной школы» математика, физика учууталларыгар аналаах семинар тэрийин аһаҕас уроктары, маастар-кылаастары көрдөрбүштү. 2010 с. республика, улуус сайдыытыгар элбэх сыратын уурбут, биһиги киэн туттар киһибит Е.М. Ларионов аатын үйэтитэргэ үлэни ыытыахха диэн Протопопова Е.Д. идеятын олоххо киллэрэн улуустаабы бастакы «Ларионовскай аабылыгар» тэрийиппит. Бу аабыллар түмүктэринэн «Ларионовскай аабыллар» 2 сыл буола-буола ыытарга диэн резолюция ыылыллыбыта. Онон быйылгы үөрэх дылыгар муус устар ыйга аабыллар буолуохтара.

Учуутал сылын түмүктүүр үөрүүлээх быһыгы-майгыга «Сыл бастын учуутала» номинация начальнай кылаас учуутала Протопопова М.Р. 10 тыһ. солк. харчынан (оскуола сал. Зверев С.С.), «Бастын кылаас салайааччыта» Артамонова И.Н. 10 тыһ. солк. харчынан (олохтоох даһалта баһылыга Габышева Е.П.), «Лучший учитель-предметник» номинацияны саха тылын учуутала Протопопова Е.Д. 5 тыһ. солк. харчынан (кырдыаҕастар сэбиэттэрэ, сал. Ушницкая Ф.Д.), «Бастын салайааччы» номинация музей салайааччыта Жиркова Н.Н. 5 тыһ. солк. харчынан (женсовет сал. Ефимова П.М.), «Сердце отдаю детям» номинация «Ньургун» оҕо саадын итээччигэ, үөрэнээччилэргэ тэрийир «Вокал» куруһуок салайааччыта Уваровская Т.В. 5 тыһ. солк. харчынан (педагогическай үлэ ветерана, «Учууталлар учууталлара» Баишева М.С.), «Бастын общественник-учуутал» английскай тыл учуутала Винокурова А.В. 5 тыһ. солк. харчынан (ОдьКХ сал. Корякин С.П., ФАП сал. Максимов Л.Р., почта сал. Посельская А.С., маслозавод сал. Ощепкова Т.А.) наһарадаланнылар. Олохтоох даһалта 3 учуутала Находкина Л.И., Слепцова Г.Г., Касьянова Е.И. уонна 3 тэхүлэниикэ 2 тыһыынча суумалаах «Электра» маҕаһын сертификатын, «Мыгачаахы» бааһынай хаһаайыстыба (сал. Охлопков А.А.) технология кабинеттэргэ диэн 6 тыһ. солк. харчынан көмөгүн, ыгырыллыах ыалдыгытарбыт Баишева М.С., Куличкина В.Д., Данилова С.Р. у.д.а. оҕолорго бэлэхтэрин музыкальнай киини туттарбыттар. Сарсыарда бары предметтэргэ учууталлар аһаҕас уроктары ыытыбыттар.

Олох ирдэбилинэн учууталлар 100% компьютеры баһылаатылар, араас программалары туһанан үлэлиллэр.

Начальнай кылаас учууталлара конкурстарга ситиһилээхтик кытыннылар. Протопопова М.Р. улуустаабы начальнай кылаас

учууталларын форумугар «Организация исследовательской деятельности младших школьников во внеурочное время» диэн маастар-кылаастар конкурстарыгар 1 миэстэни ылыты. Находкина Л.И. «Лучший учитель начальных классов» диэн улуустаабы конкурска кыттан «Развитие и творчество» диэн номинацияга тиксипитэ. Начальнай кылаас учууталларын түмсүүтэ олус таһаарылаахтык үлэлиир, 2008 сылтан саҕалаан начальнай кылаас оҕолоро, математика, нуучча тыла, саха тыла, тулалыыр эйгэ олимпиадаларыгар, СХФЛ тэрийэр метаолимпиадаларыгар, араас таһымнаах научнай-практическай аабылларга куруутун бириистээх миэстэҕэ сылдыаллар. Орто, үрдүкү кылаас оҕолоро араас таһымнаах олимпиадаларга кытталлар.

Үбүлүөйү көрсө оскуолабыт музейин салайааччыта Жиркова Н.Н. «Сайдыы» үөрэх кыһата — Салбаг оскуолата» диэн ах-

күүс-көмө буолаллар. Салбагтан төрүттээх Протопопов И.С. дыякэргэн 11-с кылааһы бүтэрэр бастын математик оҕо, Е.М. Ларионов элбэх ситиһилээх оҕо, Колесовтар дыякэргэн оскуола-ны бүтэрэр аймах оҕолоругар стипендия, нэһилиэкпит баһылыга Габышева Е.П. үчүгэй үөрэхтээх студентка сылын аайы 3-5 тыһ. солк. суумалаах стипендия туттараллар. Быйылгы үөрэх дылыттан Новгородов В.Д. аатынан стипендияны оҕолоро 15 тыһ. солк. сууманы оскуола материалнай-техническай базата сайдарыгар туттардылар.

Оскуолабыт 80 сыллаах үбүлүөйүнэн бары үөрэнээччилэри, выпускниктары, үлэлээбит учууталлары, төрөппүттэри, попечителлэрибин, коллегаларытын итиитик-истинник эвэрдэлибит!

С.Е. ОХЛОПКОВА,
директоры үөрэх чааһыгар
солбууааччы

тыларынан хомурунньуга Дьокуускай куоракка бэчээттэнэн табыста.

Эдэр учууталлартан нуучча тылын учуутала Кривошапкина Н.Д. кэтэхтэн ытыллыбыт международнай конференцияга «Школьное изучение драматических произведений в культурологическом аспекте в 10 классе якутской школы» дакылаатынан кыттан, биһирэнэн Тамбов куоракка «Бизнес наука — общество» изд-во таһаарыт кинигэтигэр «Актуальные проблемы науки» 2-с чааһыгар ыстатыйа буолан кирирдэ. Математика, информатика учуутала Винокурова Н.Б. кэтэхтэн Россиятаабы «Лучший ИТ — учитель России» конкурска кыттан 2-с миэстэни ылла.

Сылын аайы ытыллар улуустаабы педагогическай аабылларга учууталлар ситиһилээхтик кытталлар. Ол курдук математика учуутала Кривошапкина А.Е. «Применение прикладных и практических задач на уроках математики в 5-6 классах» диэн дакылаата региональнай Эверстовскай аабылларга 1 миэстэни ылтыта, методическай пособие оҕорон таһаартарарга бигэргэннэ. Начальнай кылаас учуутала Протопопова М.Р. «Роль семейных традиций в развитии творческих способностей детей младшего школьного возраста», оскуола музейин салайааччыта Жиркова Н.Н. «Роль школьного музея в патриотическом воспитании учащихся» диэн дакылааттара биһирэнэн республиканскай аабылларга мөккүлэннэ.

Оҕо талаанын таба көрөн сайыннарарга учууталлар, төрөппүттэр болдомтолорун уураллар. Нэһилиэк талааннаах, дьобурдаах дьоннор Корякина М.В. кыргыттарга быысапка, Сивцева Н.В. кыра кылаас оҕолоругар уруһуй, Уваровская Т.В. ырыа куруһуогун ыыталлар. Куруһуоктарга оҕолор сайдаллар уонна араас таһымнаах конкурстарга ситиһилээхтик кытталлар. «Полярная звезда», «Ырыа кустуга», «Юные таланты» конкурстарга өрүүтүн кыттан лауреат, дипломант үрдүк аатын ылан нэһилиэк дьонун үөрдэллэр.

Оскуолаҕа попечителлэр көмөлөрө улахан. Салбаг нэһилиэгин бары тэрлэтэлэрэ, холбоһуктара сылын аайы ытыллар «Ученик года», араас ытыллар мероприятияларга

КЫРААЙЫ ҮӨРЭТИИ
— ДЬОҕУННААХ
САЛАА

Оскуолабыт кыраайы үөрэтэр музейин биэр улахан салаатын «Оскуола историята» ылар. Манна оскуола бастаан аһыллыгыта, оскуола саҕа дыятин тутуу, оскуоланы салайбыт директордар, араас кэмгэ үлэлээбит учууталлар, норуот үөрэҕириитин туйгуннара, оскуола бастакы үөрэнээччилэрэ, араас кэмгэ бүтэрбит выпускниктар, оскуола үлэтин туһунан үгүс буклеттар, ахтыылар, альбомнар, оскуола өр сыллаах үлэтин, историятын арылхайдык көрдөрөллөр. Бу барыта өр сыллар усталарыгар муньууллубут, оҕоһуллубут үлэ түмүгэ буолар.

Оскуолабыт 80 сыллаах үбүлүөйүн көрсө үгүс өрүттээх үлэни, кылаас чаастарын, музейнай уроктары, экскурсиялары ыытыбыт. Нэһилиэкпит ыытар үлэтигэр, улууска, республикаҕа ытыллар араас мероприятиеларга, күрэхтэргэ кыттан кэлибит.

2008 сылга оскуола музейдарын республикатаабы күрэхтэригэр (триенале) кыттан, биһирэбил бириискэ тиксиппит. Эмиэ ити сылга республика үөрэҕириитин Виртуальной музейыгар кириппит. «Музейная педагогика» диэн проблемнай курска үөрэнэн, үлэбит оупутун атастаспытыт.

Сылын аайы ытыллар «Инникигэ харды» НПК-ға, араас күрэхтэһиллэргэ, конкурстарга, быыстапкаларга өрүү кыттыбыт.

2009 сылга «Роль школьного музея в гражданско-патриотическом воспитании детей» диэн республикатаабы научнай-практическай конференцияга «Роль школьного музея в гражданско-патриотическом воспитании школьников» дакылаатынан кыттан, сертификат ытыллыбыт. Мэҥэ-Хаҥалас Бүтэйдээх орто оскуолатын музей-комплексин көрбүһүн, оупут атастаспытыт.

Улуустаабы уонна республикатаабы «Инникигэ харды» НПК-ға 7-с кылаас үөрэнээччигэ Ылахова Маша «Буойун учууталлар» диэн дакылаатынан ситиһилээхтик кыттыбыта. Ол дакылаат суньунэн биһиги нэһилиэктэн үс киһи — Соловьев Иван Михайлович, Харлампьев Петр Егорович, Хар-

лампьев Василий Гаврильевич, улуус ветераннарын сэбиэтэ Улуу Кыайыы 65 сылыгар анаан таһаарыт «Учителя-воины» диэн кинигэтигэр кирибиттэрэ.

2010 с. 8 кыл. үөрэнээччигэ Лугинов Петя — улуустаабы, регионаабы НПК-ға «Краеведческий музей нашей школы» диэн дакылаатынан ситиһилээхтик кыттыбыта.

2010 с. «Возрождение Севра в руках юных краеведов» диэн республикатаабы конкурска кыттыбытыт. Нам улуунун культураны үлэһиттерин научнай-практическай конференцияларыгар, музей үлэһиттерин семинарыгар кыттыбытыт.

Нам с. Аҕа дойду Улуу сэриитин кытыылаахтарыгар аналаах пааматынныкка Салбагтан төрүттээх ветераннар испиһиэхтэрин оҕорон, хаартыскаларын булан көмөлөспүштү. Нэһилиэккэ Кыайыы скверин бырайыагар үлэлэспипит, улуус үбүлүөйдээх ыһаҕар,

эбээһинэһин толорор кэмигэр эргэ оскуолаҕа дуобат, саахымат куруһуога ытылларыгар кабинет биэрэн усулуобуйа олохтообута.

Февронья Дмитриевна тэрийэр занятиелара олус дириг ис хоһоонноох буолаллара. Манна оҕолорго улууска дуобат сайдыытын, үтүөкэннээх маастардарын билиһиннэрэрэ, спортка республика, улуус чаҕылхай ситиһилэрин кэспирэ, спорка аналаах араас викториналары, табаарысты күрэхтэһиллэри ыытара. Бу үтүө тэрээһиннэри оҕолор олус сөбүлүүллэрэ. Билигин даһаны киһи ыытар араас күрэхтэһиллэригэр үөрүүнэн кытталлар.

Февронья Дмитриевна оҕолор дуобакка, саахымакка оонньоуу маастарыстыбаларын үрдэтэри А.Г. Азаров гроссмейстер, маастарга кандидат дуобатчыттары: Леонтьев Е.Р., Егорова А.Р., Игнатъев И.И., Протопопов Н.Г., дуобат федерациятын председателэ Соловьев М.Д. кытта турнирдары тэрийэн ыытыта.

Биһиги оҕолорбут Февронья Дмитриевна сыраалаах үлэтин түмүгүнэн ситиһиллэрэ элбэх. Ол курдук, М.К. Аммосов 110 сааһыгар, Саха сиригэр спортивнай тэрилтэ 80 сылыгар, Саха сиригэр үөрэхтэһин 135 сылыгар, Егор Эверстов, Еремеев В.Л. — Дуобат Баһылай, Егорова Е.Н. П.П. Охлопков, П.Е. Пестеров, «Сахамедстрах» компания аналаах турнирдарыгар уопсайа 1 миэстэ ылыт призердарбыт 23 үөрэнээччи, 2-с миэстэни ылыт призердарбыт — 31 үөрэнээччи, 3-с миэстэни ылыт призердарбыт — 26 үөрэнээччи, 4-с миэстэни ылыт призердарбыт — 17 үөрэнээччи.

Маны таһынан «Бастын дебют», «Бастын оонньооччу», «Дебют обратный» номинациялар ааттары ытытыттар.

Проня Кривошапкина, Петя Мокрошупов, Коля Касьянов, Сережа Попов, Никита Тыгыгынаев, Алик, Альберт Стручковтар, Ян, Вероника Карповтар, Даша Посельская, Ксюша Мокрошупова, Катя Черова, Яна Колесова, Света Шишкина, Саша Игнатъев — бары призердар. Ол курдук, чаҕылхай ситиһини 2009 с. оскуола 3 оҕо кириэн Протопопов Рома, Посельская Алеша, Касьянова Нюргуяна, Сардаана Николаева дуоскаларыгар бары бастабыттар, оскуолаларыгар 1 миэстэни аҕалытыттар.

Улууска дуобакка ытыллыбыт күрэхтэһиллэргэ кыттан разрядтары толордулар: 1 разряд — 4 үөрэнээччи, 2 разряд — 6 үөрэнээччи, 3 разряд — 7 үөрэнээччи.

2008 сыл бэс ыйын 19-28 күннэригэр Санкт-Петербург куоракка ытыллыбыт Международнай турнирга Габышева Саина, 5-с кылаас үөрэнээччигэ 20-тэн тахса дуоскага оонньоон 10 миэстэни ситиспитэ. Госкомспорт дуобакка турнир тэрийэн Салбаг нэһилиэгэр күрэхтэһини ытытыллыбыта. Манна нэһилиэк ветераннара, үөрэнээччилэрэ, Таастаах нэһилиэгэ, Искра нэһилиэгэ күөн көрсүбүттэрэ. Түмүккэ Салбаг нэһилиэгин ветераннара 1 миэстэни ылытыттар.

Февронья Дмитриевна куруһуогун үлэтигэр элбэх көмөнү оҕорбут дьоннорун Егорова Р.Н., Егорова А.Р., Протопопова Н.Г., Посельская А.А., Игнатъев И.И., Кривошапкина А.Е. истинник махтанар, саныыр. Билигин да куруһуок оҕолоро Ф. Макарова, С. Шишкина, Р. Протопопов, А. Посельская, С. Николаева билигин да араас таһымнаах күрэхтэһиллэргэ кытталларыттан истинник үөрэр.

Манньк үтүө киһи үөрэпит, иппит-такайыт оҕолоро кэлин да учууталларын аатын ааттаан спорт кэрэ эйгэтин кытта биригэ ыаллаһан өссө да үгүс ситиһиллэниэхтэрэ диэн эрэнэбит.

С.Е. ОХЛОПКОВА

(Төлөбүрдээх төрүөккэ бэчээттэнэр)

Улуу Кыайыы 65 сылыгар аналаах улуустаабы фестивалга кыттыбытыт. Улуустаабы тыа хаһаайыстыбатын дьаарбанкатыгар кыттан, миэстэни ытыллытыт. Салбаг нэһилиэгин төрүттэммитэ 80 сылыгар аналаах «Салбаг күннэрин» Хамаҕаттаҕа, Хонгор Биэҕэ үрдүк таһымна ыытыллытыт.

2010 с. нэһилиэкпитигэр «Музей — нэһилиэк историята, олохтук, сайдыытыт сэркилэтэ» диэн акция ыытан, оскуола кыраайы үөрэтэр музейыгар капиталнай өрөмүөн ытытытыт. Ити сыл оскуолабыт музейа Российской Федерация туризм уонна кыраайы үөрэтии Федеральнай киинигэр регистрацияланан, 145 №-дээх сибидиэтэлиститибэни ытыллытыт.

2011 с. улуустаабы музей үлэһиттерин 2 күннээх семинарыгар сылдьан, Аппааныга И.Е. Винокуров музейин көрдүбүт. Дьокуускайдаабы национальнай художественнай музей ытытытыт «Лучший видеоролик о музее» конкурсугар 2-с миэстэни ылан, кинигэнэн наһарадаланнытыт. Музейбит матырыйаалларын туһанан, үөрэммит, үлэлээбит дьон ахтыыларын хомууан, түмэн, быйыл саас «Сайдыы-үөрэх кыһата — Салбаг оскуола» диэн кинигэни 50 экземплярта таһаартардым.

2011 с. «Роль школьного музея в гражданско-патриотическом воспитании школьников» диэн дакылаатынан улуустаабы уонна регионаабы педагогическай аабылларга кытыннытыт. Быйыл «Педагогическая планета» «Виртуальный музей» диэн Бүтүн Россиятаабы интернет-конкурска музейбит туһунан альбом уонна буклет оҕорон ытытытыт. Онон олобу кытта тэннэ хардыылыбытыт.

Н.Н. ЖИРКОВА,
оскуола музейин салайааччыта

ДУОБАТ ТУМАРА
ХОНУУТУГАР

Ушницкая Февронья Дмитриевна Салбаг орто оскуолатыгар 2000 сыл алтынны 11 күнүттэн 2009 с. атырдьах ыйын 26 күнүгэр диэри дуобат, саахымат куруһуогун салайааччытынан үлэлээбитэ. Нэдиэлэҕэ 4 чаас занятие буолара, начальнай кылаас оҕолоруттан 25 оҕо, улахан группаҕа 31 оҕо, оскуола үрдүнэн 56 оҕо сылдыбыта.

Кривошапкина А.Е. директор

ЫҤЫРЭХ ТЫПТАР

Убаастыыр эдьийбитин, Бөтүн нэһилиэтин олохтообун, үлэ ветеранын **АЛЕКСЕЕВА ЛЮДМИЛА ПЕТРОВНАНЫ** 70 сааскын туолбут кэрэ-бэлиэ күнүгүнэн ис сүрэхпиттэн итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Оҕолорун, сиэннэрин тапталларыгар угуттанан өссө да өр кэмгэ эстибэт эрчимнээх дьоллоох олоҕу баҕарабыт. Тыл бастыгын аныгы-быт, санаа үтүөтүн туһаайабыт, сүргэн көтөүлүнүн, үйгэн уһаатын, алгыспыт үтүөтө, санаабыт саргыта Эийэхэ эрэ тийиэхтин!

Эвэрдэни кытта балтыларын Яна, Лена, Рая, быраатын Кирик уонна кинилэр дьэ кэргэттэрэ

Төрөөбүт Салбаным оскуолата аһыллан үлэлээбитэ 80 сыла туолбутунан нэһилиэк олохтоохторун, учууталлары, үөрэнээччилэри истинник эвэрдэлибит! Үлэбитигэр, үөрэхпитигэр ситиһини баҕарабын.

Кривошапкин Георгий Ильич, оскуола 1942 с. үөрэнээччитэ

Хатырык оскуолатыгар бииргэ үөрэммит, күндүтүк саныыр оҕо сааспыт дьүөгэтин, уһун сылларга Бытовой комбинатка иис мындыр үлэтигэр дьулуурдаахтык, иллээхтик бииргэ үлэлээбит истинник коллегабытын **АВДОТЯ ТИМОФЕЕВНА АБРАМОВАНЫ** олохун кэрэ-бэлиэ кэрдиһинэн, 70 сааскын туолбут дьоро күнүгүнэн, ис сүрэхтэн итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Эн эдэр сааскыттан үлэни өрө тутан Бытовой комбинатка бэриниилээхтик үлэлээн, коммунистической үлэ ударнигы аатын ылбытын, элбэх грамоталарынан бэлиэтэммитин. «Ветеран труда» мэтээлинэн наҕараадаламмытын. Дьон-сэргэ ыгытабылын ылбыт дьонуннаах олоххунан, дьонго сылаас сыһыангынан, олоххо дьулуургуна астынабыт. Күндү киһибиитигэр аламай күн сылааһын, сырдыгын, үтүөтүн-кэрэтин баҕарабыт. Оҕолорун, сиэннэрин, хос сиэннэрин сылаас сыһыаннарыгар угуттанан, үөрүүбүтүн үлэстэн, сүбэтинэн-амаһынан көмө-тирэх буолан уһунук олохторгор, баҕабыт бастыгын этэбит, алгыспыт үтүөтүн аныгыбыт!

Эвэрдэни кытта дьүөгэлэрин Вера Винокурова, Светлана Дьяконова, Екатерина Данилова, Мария, Илларион Аргуновтар, Анастасия Ядрихинская, Февралина Лукинова, Татьяна Павлова, Вера Павлова, Дмитрий Трофимов, Татьяна Эверстова, Надя Макарова, Мария Мухина, Люд Прокопьева, Вера Терентьева, Вера Суздалова, Роза Леонтьева, Маргарита Чеснокова

Убаастабыллаах аҕа саастаах, үлээннээхтэрбитин, үлэ ветеранын, бииргэ үлэлээбит эр дьоммутун Ийэ дойдуну көмүскээччилэр күннэринэн эвэрдэлибит!

Баҕарабыт кытаанах доруобуйаны, дьэ кэргэнгитигэр бары үчүгэйи, кэрэни, сахалы айхаллыбыт, ураанхайды уруйдуубут!
Райпо ветеранарын түмсүүтэ

УБАСТАБЫЛЛААХ УЛУУС ЭР ДЬОНО АҒА ДОЙДУНУ КӨМҮСКЭЭЧЧИЛЭР!

Эһигини Аҕа дойдуну көмүскээччилэр күннэринэн итиитик-истинник эвэрдэлибит! Төрөөбүт дойдубут эйэлээх олохтоох буоларын туһугар арана чылаан, харыстаан, ытык иэскитин толорон кэлбит кэмнэргитигэр махтанабын. Баҕарабын эһиэхэ салгы дьоллоох олох туһугар үрдүк таһаарылаахтык үлэлииргитигэр, чэгиэн-чэбдик, уһун дьоллоох олоҕу.

Н. Слепцов, РФ Президиентигэр кандидат В. Путины өйүүр көвүлүүр бөлөх салайааччыта

БИЛЛЭРИИЛЭР

Кэбээи улууһун II Лүүчүн нэһилиэгэ, Мастаах бөһүөлөгэ тэриллитэ 100 сылын көрсө ытыктылар тэрээһиннэр чэрчиринэн республика биллиилээх мелодиа Степан Васильев ырыаларын толорууга «**Санааларым — мин кынаттаах ырыаларым**» республикатааҕы аһаас күөн күрөс

БАЛААБАННЫТА

Ытыктылар сирэ: Кэбээи улууһун Мастаах бөһүөлөгэ. Култура дьэтиэ.

Буолар болдьоҕо: Кулун тутар 23 күнэ, сарсыарда 10 чаастан.

Күөн күрөс сыала-соруҕа: республика мелодистарын ырыаларын тарҕаты, ыччакка үйэтити, толоруу таһымын үрдэти.

Күөн күрөс ирдэбилэ: Биридилээн уонна ансамблынан толорууга 2 ырыа көгүлүнэр.

— Степан Васильев айымныларгыттан биир эбэтэр икки ырыа;
— көңүл темаҕа биир ырыа.

Сыаналааһын:

— ырыа ис хоһоонун арыыйы;
— ырыаны толоруу маастарыстыбата;

— сценическэй культура, көстүүм.

Кыайылаахтары бэлиэтээн: гран-при, лауреаттар, дипломаннар, анал ааттар. Кыайылаахтарга сыаналаах бириистэр олохтооллор.

Кыттыгы усунуоһа: Биридилээн толорооччу — 300 солк., ансамбль — 500 солк.

Хас биридди кыттааччы кэлэр-барар ороскуотун, хонук сириг бэйэтэ уйунар.

Тэрийэр комитет

СЪЕМКА СВАДЕБ И ТОРЖЕСТВ!

Желаете запечатлеть семейные торжества, свадьбы, юбилеи? Нет ничего проще — позвоните по телефону **42-9-48, 8924366023, 89141077316.**

Мы приедем и по вашему желанию качественно, профессионально снимем на видео и фото с отличным оформлением. Также принимаем заказы на имидж-фильмы, музыкальные клипы, семейное фотографирование на дому, перевод из видеокассет на цифровые носители, монтаж и запись частных видеосъемок.
ИИ «Замятин АТ.»

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ УЛУУС ОЛОХТООХТОРО!

Мэлдьи ыраас ууну биһигиттэн атыгылааһа сөп. Ону таһынан атыгыла бааллар механической помпалар, электрическэй кулердар. Сакааһынан аҕалабыт. Кирдээх, саһарбыт уонна хайдылаах баллоннары төттөрү ылбаһыт. Аппааны бөһ. Лена уул. 16-та. Дьэ эвэ илдьэн биэрэбит.
Тел. 8914-300-11-70 уонна 23-3-21.

БРААС УУНУ ИЫИЭН — ЧӨЛ ТУРУКТАНЫАН!

Продаю место в детском саду (2007 г. рожд.) в г. Якутске (р-н Аэропорта).
Тел. 89841186904, 89246608523

Услуга — комиссионное соглашение авто, договора, купли-продажа дач, участков, квартир.
Тел. 89142380077, 89241777672, 42-5-06

Сылгы сиэлин, кутуругун атыгылааһын. Аадырыстан ылабын.
Тел. 89246612815

Срочно продаю ГАЗ-3110, 2000 г.в., двигатель после кап. ремонта. Требуется косметический ремонт.
Продаю АКПП 4 вл.
Тел. 89241703497

Куплю оцинкованные трубы.
Тел. 89142643890, 89248668890

Услуги грузовой иномарки по селу, по городу.
Тел. 89841160270, 89243661967

КЭРИЭСТЭБИЛЛЭР

Партизан нэһилиэтин олохтооҕо, улахан дьэ кэргэн аҕата, тапталлаах аҕам, элбэх оҕо эһэтэ Азаров Дмитрий Дмитриевич уһун, ыарахан ыарыгтан орто дойдуттан күрэммитэ олунньу 22 күнүгэр номнуо 40 хонуҕа туолла.

Биһиги истинник саныыр аҕабыт туһунан кылгастык да буоллар ахтан-санаан, кутурдаммытын үллэстиэхпитин баҕарабыт. Биһиги өйдүүрбүт тухары аҕабыт куруук үлэ үөһүгэр сылдьар, элбэх да элбэх истинник саныыр табаарыстардаах, киэн көүстүү кииһи быһыытынан билэбит. Төһө да үлэ үөһүгэр сырттар биһигини, оҕолорун, сиэннэрин, таптаан дьырылатарын олох субу истиэх курдукпут. Дьылҕа хаан ыйааҕа кытаанах да буолар эбит. Сүүрү-көтө, саңара-ингэрэ сылдан кииһи биридэ эмискэ охтон өрүттүбүккэ, билгитин кииһи олоҕо, кэрэ мөссүүнэ кумааһыга эрэ суруллар, хаартыскаҕа эрэ көрүллэр буолла. Биһиги ийэбитинэн, Варвара Николаевна, эйэ-дэмнээхтик олохторуттара эрээри ийэбит баархан эрдэ, икки сыл анараа өттүгэр, ыалдьан биһиги кэккэбиттэн туораабытын уйбакка, тулуйбакка анараа дойдуга батыһан барда дии саныыбыт. Кинилэр күүстээх тапталлара, сылаас сыһыаннара биһиэхэ куруук үтүө холобур буолуоҕа. Төһө да ыарахан иһин олох салданан бара турар.

Биһиги аҕабыт ыраас дууһата, сэмэй майгыта, сырдык мөссүүнэ куруук сүрэхпитигэр, өйбүтүгэр-санаабытыгар баар буолуоҕа. Күүстээх санаанан бары оҕолор бииргэ төрөһүттэригэр онорботохторун онорукпут, ааккытын ааттатыахпыт. Быдан дьылларга быраһаай, эн таптыыр дойдун буора эйиэхэ сымнаҕас тэллэх, сылаас суордан буоллун дуу, Папа!

Оҕолорун, күтүөттэрин, кийииттэрин, сиэннэрин

Дьылҕа Хаан мүччүрүйбэт ыйааһынан, биһиги аймахтан биир саамай тумус туттар киһибит Партизан нэһилиэтин олохтооҕо, 6 ыал, 1 оҕо амаара аҕата, 14 сиэн эйбэс эһэтэ, убайдаатар убайыт, уолум Азаров Дмитрий Дмитриевич уһун ыарахан ыарыгтан күн сириттэн күрэммитэ олунньу 22 күнүгэр 40 күнүн туолла.

Дмитрий 1955 сыллаахха, балаһан ыйын 14 күнүгэр элбэх оҕолоох Мария Васильевна уонна Дмитрий Ионович Азаровтарга иккис оҕонун төрөөбүтэ. Элбэх балыстардаах, бырааттаах буолан, бэрт кыра эрдэбиттэн оҕолорго сүрэхтиин сымныра, ис-иһиттэн сүргэтэ көтөүллэрэ: сиэннэрин, аймахтарын оҕолорун бука барыларын ааҕа таптыыра, кинилэри көрдөр эрэ араас дорҕооннорунан доҕуулолутан, уратытык сана таһааран «дурулатан» таптыыра.

«Өлүү - киһи олохун тийэх сыанабыла» диэн мэнэҕэ эпэттэр, онон күндү киһибит олохтот олохун ахтан-санаан аһаабыт.

Партизан оскуолата 8 кылаастаах буолан, кини I Хомуस्ताах орто оскуоланын 1973 сыллаахха бүтэрэр. I сыл «Нам» совхозка оробуочаһынан үлэлээт, Сахалинҕа сулууспалы барар. Армияттан кэлэн баран Өлүгүмэтээйи техникумга туттарсан киирэр уонна 1979 сыллаахха ситиһилээхтик бүтэрэр. Талан ылбыт идэтинэн «Нам» совхозка слесарь-механигынан, сантехниктинэн, «Сахателекомга» электриктинэн 25 сыл устата энкилэ суох үлэлиир, ол кэнниттэн Партизан орто оскуолатыгар 3 сыл инженер-техниктинэн үлэлээбитэ.

Убайбыт 1976 сыллаахха Ильяна Вара дьон Хамабаҕа кыһынын кэргэн ылар уонна 6 оҕону төрөтөллөр, тулайыа хаалбыт кыһыны, Варвара Николаевна убайын оҕотун, 5 кылааса үөрэнэр Мотяны иитэ ылааллар. Бу оҕолору атахтарыгар туруорар инниттэн, убайбыт тустаах үлэтин таһынан кэтэх хаһаайыстыбаны тутара: кыһыннары-сайыннары от оттоон, сүөһү көрөн, оҕуруот аһын олордон хачыгырайара. Бэл, өлөр ыарыгыгар охтор күнүгэр диэри ынахтарынын ыы, үүт туттара, от мунууһа сылдыахтаабыта.

Киһи кэрэни көрөһиир, дьонтон хаалсыбат туһугар ис сүрэхтигэр кыһаллара. Ол курдук, дьэтигэн тэлгэһитигэр мас тиэрэн аҕалан олордору, сибээки үүннэрэр, моонньоһуну, дьэдьэни үүннэрэ сатыыра, сайын айыы теплицалаах буолара.

Төрөһүттэрин батын убайыт үчүгэйдик ылыыра, чабырҕахтыыра, хомустуура, «Дьүрүл» ансаамбылга сылдьара. Ааспыт сайын «дьүрүллэри» кытта Москваҕа ыһаах ыһынан кэлбитин олус күндүтүк ахтара, астынара. Маны таһынан убайыт бэйэтин лаппа кынара, оройуон, өрөспүүбүлүкэ таһымнарыгар күрэхтэһиллэргэ кыттан өрүү миэстэлэһэр буолара; оту хоннохтоохтук охсоро, сылайбат сындааһыннарынан биллэрэ.

Убайытыгын тийэх суолугар атаарсыбыт бары чугас дьоммутугар, табаарыстарыгар, нэһилиэк салайааччыларыгар, үлэспит, көмөлөспүт дьонго бука барыларыгар махталбытын тирдэбит.

Убайыт баархан, уһун уугар сымнаҕастык-сылаастык утуй, быдан дьылларга бырастыыт!

Ийэтэ Мария Васильевна, бииргэ төрөбүттэрэ уонна кинилэр дьэ кэргэннэрэ

МАХТАНАБЫТ

Биһиги күндү аҕабыт Азаров Дмитрий Дмитриевич уһун, ыарахан ыарыгтан ыалдьан күн сириттэн барыта олунньу 22 күнүгэр 40 хонугун туолла.

Аҕабыт бүтэһик тыһыгар күүс-көмө, өйбүл-тирэх буолбут бары аймахтарытыгар, чугас дьоннорбутугар, быраастара, чуолаан, реаниматолог Петр Петрович Максимовка, невропатолог Ольга Ильинична Даниловаҕа, реанимационнай отделение үлэһиттэригэр, олохтоох Партизаннааҕы участкавай балыһа үлэһиттэригэр Федот Порфирьевич Протопоповка, Мария Германовна Халдееваҕа, ону таһынан бу ыарахан кэммитигэр кутурдаммытын тэнгэ үллэстибит, сүбэ-ама буолбут бары аймахтарытыгар, аҕабыт бииргэ төрөбүттэригэр: Мария, Александр Трапезниковтарга, Прасковья, Илья Байановтарга, Ольга, Владимир Сивцевтэргэ, Татьяна, Владимир Петровтарга, Александра Азароваҕа, Анастасия, Ньургунна Москвитиннарга, Наташа Сивцеваҕа, Аян Азаровка, Матрена, Сергей Колесовтарга, Владимир Баишевка, аҕабыт табаарыстарыгар Иван Сысолятинга, Иннокентий Яковлевка, Петр Ваишевка, Прокопий Муксуновка уонна «Партизан нэһилиэгэ» МТ дьаһалтатыгар, общественноһыгар (баһ. А.Н. Зырянов), «Дьүрүл» н/а коллективтар (сал. Д.И. Кривошапкин) бука барытыгар бөбө доруобуйаны, или, эйэни, этэнгэ буолууну баҕарабыт. Олоххут ньуура көнө, иннигит сырдык буолуохтун.

Оҕолоро, күтүөттэрэ, кийииттэрэ, сиэннэрэ

<p>Күндү бырааппыт, убайыт ПРОТОПОПОВ Евгений Наумович эдэр сааһыгар соһучу олохтон туораабытынан балтыбытыгар, эдьийбитигэр Людмила Михайловнаҕа, күтүөпүтүгэр Наум Игнатьевичка, убайдарытыгар, бырааттарытыгар, балтыбытыгар Оляҕа, оҕотугар, чугас аймахтарыгар дириг кутурдаммытын тирдэбит. Аһыгытын тэнгэ үллэстэбит. Тихоновтар, Олесовтар, Гоголевтар, Федотовтар</p>	<p>Бииргэ үөрэммит табаарыспытыгар Наум Игнатьевичка, кэргэнигар Людмила Михайловнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр тапталлаах уоллара, убайдара, бырааттара ПРОТОПОПОВ Евгений Наумович күн сириттэн олус хомолтолоохтук олохтон туораабытынан ийэтигэр, аҕатыгар, бииргэ төрөбүттэригэр, аймахтарыгар дириг кутурдаммытын тирдэбит. Аһыгытын тэнгэ үллэстэбит. 1978 с. Хамабаҕа орто оскуолатыгар бииргэ үөрэммиттэр, учууталыг Валерия Степановна</p>
--	---

Редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — **41496;** бухгалтерия — **41141;** факс — **41141;** редакционной- издательской ситим — **41332**

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральной сулууһа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүмэрэ — **ПИ №ТУ14-0216.**

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэтигэр, дьэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. **Автор этэр хаһыат санаатын мэлдьи биир буолбат.**

“ЭНСИЭЛИ” - Нам улууһун хаһыата.

678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4.

E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиэли» хаһыат

РИС талылынна, таһылынна уонна бэчээттир сыһар бэчээттэннэ.
Аадырыһа: Нам сэл. Заложная уул. N4
Формата А3. Кээмэйэ 1,5 бэчээт. лийс
Көңүл сыанана атыгылаар
Индекс — 54889. Тираһа — 2229
Бэчээккэ илии баттаньтын графика — 12:00 ч. 21.02.2012 с.
Бэчээккэ илии баттанна — 11:20 ч. 21.02.2012 с.